

Guía docente

Identificación de la asignatura

Asignatura / Grupo	22206 - Teoría de la Educación / 40
Titulación	Grado en Pedagogía (Plan 2016) - Segundo curso
Créditos	6
Período de impartición	Primer semestre
Idioma de impartición	Catalán

Profesores

Horario de atención a los alumnos

Profesor/a	Hora de inicio	Hora de fin	Día	Fecha inicial	Fecha final	Despacho / Edificio
Luis Ballester Brage <i>Responsable</i> lluis.ballester@uib.es	09:00	11:00	Martes	03/09/2019	31/07/2020	B201 / Guillem Cifre de Colonya
Victoria Quesada Serra victoria.quesada@uib.eu	Hay que concertar cita previa con el/la profesor/a para hacer una tutoría					

Contextualización

Com a disciplina acadèmica, la Teoria de l'Educació, és una matèria de caràcter troncal del currículum de Pedagogia i un dels focus formatius d'especial rellevància per al perfil professional. La seva ubicació al 2n curs, primer semestre, implica que està integrada en el bloc de fonaments teòrics, i com a matèria fonamentada en bases teòriques i històriques, que juntament amb altres matèries (Història de l'Educació, Evolució i consolidació dels sistemes educatius, Pedagogia contemporània i Mètodes i Tècniques d'Investigació Educativa) influeix en la presa de decisions sobre el procés educatiu.

La Teoria de l'Educació, consta de sis crèdits distribuïts en tres blocs; en el primer d'ells, es pretén la clarificació conceptual dels termes relacionats amb l'educació, així com de precisar les condicions del saber científic de l'educació, el seu estatut epistemològic i la seva vinculació amb els aspectes pràctics de l'educació; el segon bloc planteja l'acció educativa, els seus processos, agents i context; el tercer bloc se centra en els fonaments teòrics dels processos educatius.

La Teoria de l'Educació part doncs, d'un plantejament sistèmic, vinculant amb el coneixement científic, així com amb la reflexió filosòfica i pedagògica, de manera que permet a l'alumnat adquirir els coneixements, criteris i actituds necessaris per a la seva formació en l'àmbit professional de la pedagogia, en un context democràtic, igualitari i intercultural.

Des d'aquesta perspectiva, l'estructura conceptual interna de la Teoria de l'Educació, presenta tres nivells d'estudi amb llenguatges propis:

1r Nivell metateòric o paradigmàtic, referit a les concepcions sobre la realitat, de la naturalesa del coneixement i dels processos metodològics per a la construcció del coneixement científic de la realitat educativa. Implica un llenguatge epistemològic.

2n Nivell teòric-científic, conformat per les aportacions de les Ciències de l'Educació i de les Ciències Humanes, sobre les bases del qual construirà el coneixement sobre la realitat educativa. Implica un llenguatge científic, filosòfic i pedagògic.

Guía docente

3r Nivell tecnològic, referit a les bases per a l'aplicació del coneixement a la realitat educativa. Implica un llenguatge teòric-pràctic.

Requisitos

S'aconsella cursar cronològicament les assignatures que integren el Mòdul.

Competencias

Específicas

- * Capacitat per comprendre la complexitat dels processos educatius en general i dels processos formatius en particular (B.3)
- * Realitzar estudis prospectius i avaluatius sobre característiques, necessitats i demandes pedagògiques (B.20)

Genéricas

- * Capacitat per aprendre a respectar les diferències culturals i personals dels educands i dels altres membres de tota la comunitat educativa (A.3)
- * Capacitat per treballar en equip amb els companys com a condició necessària per a la millora de la seva activitat professional, compartint sabers i experiències (A12)
- * Capacitat per expressar-se i comprendre idees, conceptes i sentiments oralment i per escrit amb un nivell d'ús adequat als destinataris (A.18)
- * Capacitat per cercar, seleccionar, ordenar, relacionar, avaluar i valorar informació científica provinent de diferents fonts (A.19)

Básicas

- * Se pueden consultar las competencias básicas que el estudiante tiene que haber adquirido al finalizar el grado en la siguiente dirección: http://estudis.uib.cat/es/grau/comp_basiques/

Contenidos

Contenidos temáticos

BLOQUE I. Coneixement i valors en educació

- Tema 1. El coneixement educatiu. Complexitat i enfocament sistèmic
- Tema 2. L'educació com a praxi. Ètica i valors en educació.

BLOQUE II. L'acció educativa: processos, agents i context

- Tema 3. Característiques de l'acció educativa. Els processos d'ensenyament-aprenentatge.
- Tema 4. Factors clau en la pràctica educativa: els educadors, el currículum, la comunitat educativa.

BLOQUE III. Fonaments teòrics dels processos educatius

Guía docente

Tema 5. Els processos de motivació.

Tema 6. Processos implicats en l'aprenentatge i la formació: comunicació, percepció, atenció i memòria.

Tema 7. Agents i mitjans educatius: equips professionals, mètodes d'ensenyament, mitjans i tecnologies, ambients i contextos (presencials o a distància).

Tema 8. Processos cognitius.

Tema 9. Avaluació educativa.

Metodología docente

Les activitats formatives de l'assignatura es presenten de forma coordinada amb la resta de les assignatures que conformen el mòdul.

S'utilitzaran diversos mètodes que es concretaran a les activitats que es realitzaran al llarg del curs: metodologia expositiva, treball cooperatiu, seminaris, comentari de text, discussió en grup, activitats pràctiques individuals i grupals, per tal d'afavorir l'adquisició de competències establertes en l'assignatura.

A les classes teòriques, s'utilitzarà una metodologia expositiva i participativa, així com la classe inversa (Flipper classroom), per fomentar el feed-back, debat i reflexió sobre els possibles dubtes.

El desenvolupament de les classes pràctiques i seminaris, seguirà una guia pautaada que el professorat posarà a disposició de l'alumnat. S'anunciarà oportunament els terminis de realització, presentació i / o debat dels informes.

Al llarg del curs, l'alumnat haurà d'anar recopilant i estudiant una sèrie de documents, així com realitzar una sèrie de lectures i activitats per a la preparació i l'estudi de l'assignatura. Tant els documents com les lectures i activitats es guardaran i lliuraran, a través de l'aula virtual, al professor.

Volumen

El volum estimat del treball a realitzar en el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'assignatura, Teoria de l'Educació i per a cadascuna de les modalitats organitzatives, queda distribuïda de la manera: 53 hores de treball presencial i 97 hores de treball no presencial.

Actividades de trabajo presencial (2,12 créditos, 53 horas)

Modalidad	Nombre	Tip. agr.	Descripción	Horas
Clases teóricas	Exposició de continguts	Grupo grande (G)	Exposició dels continguts curriculars, amb participació de l'alumnat. Com a estratègia didàctica s'utilitzaran l'exposició així com la classe inversa.	32
Seminarios y talleres	Seminaris i exposicions orals	Grupo mediano (M)	Dinàmica interactiva, per a l'elaboració d'un treball de recerca en grup sobre qüestions o temes del programa per realitzar posteriorment exposicions orals per part de l'alumnat (organitzats en grups de treball, màxim de 4 persones)	8
Clases prácticas	Classes pràctiques	Grupo grande (G)	Pràctiques d'aula: per analitzar i debatre documents, treballs, articles, mitjançant el seguiment i la resolució de problemes que facilitin assolir el coneixement de diferents contextos educatius i socioculturals.	8

Guía docente

Modalidad	Nombre	Tip. agr.	Descripción	Horas
			S'utilitzaran estratègies didàctiques que permetin, d'una banda, l'anàlisi, la comprensió, la reflexió crítica i la discussió dels documents, materials de treball i experiències de l'alumnat; i de l'altra, fomentar el treball en petits grups, promovent la investigació i l'elaboració d'assaigs, així com documents-síntesi sobre els continguts fonamentals de l'assignatura, per tal de facilitar el seu estudi.	
Tutorías ECTS	Tutoría individual o en petit grup	Grupo pequeño (P)	Període d'instrucció realitzat amb l'alumnat per revisar i / o discutir materials i temes vinculats amb el desenvolupament de l'assignatura.	2
Evaluación	Prova d'avaluació global	Grupo grande (G)	Avaluació escrita dels continguts teòrics de l'assignatura.	3

Al inicio del semestre estará a disposición de los estudiantes el cronograma de la asignatura a través de la plataforma UIBdigital. Este cronograma incluirá al menos las fechas en las que se realizarán las pruebas de evaluación continua y las fechas de entrega de los trabajos. Asimismo, el profesor o la profesora informará a los estudiantes si el plan de trabajo de la asignatura se realizará a través del cronograma o mediante otra vía, incluida la plataforma Aula Digital.

Actividades de trabajo no presencial (3,88 créditos, 97 horas)

Modalidad	Nombre	Descripción	Horas
Estudio y trabajo autónomo individual	Lectura de documents de treball	Abans i / o després de les classes i de les exposicions, l'alumnat haurà d'aprofundir en la matèria. Per facilitar aquesta tasca, s'indicarà la lectura d'articles, capítols de llibre i altres documents que permetin contemplar i ampliar els coneixements teòrics-pràctics dels tres blocs.	15
Estudio y trabajo autónomo individual	Estudi de l'assignatura	Organització, sistematització, adquisició i aprenentatge comprensiu i significatiu dels continguts curriculars de l'assignatura (teòrics i pràctics).	57
Estudio y trabajo autónomo en grupo	Preparació d'un article	Recerca, recollida i investigació d'informació; preparació de lectures per a exposicions, debats, visionat de pel·lícules, documentals i altres materials, que ens permetin desenvolupar el treball de recerca dels grups. Tot aquest treball es concretarà en un article que haurà d'elaborar-se seguint les orientacions de recacció, estructura i referències de l'APA 6 edició.	25

Riesgos específicos y medidas de protección

Las actividades de aprendizaje de esta asignatura no conllevan riesgos específicos para la seguridad y salud de los alumnos y, por tanto, no es necesario adoptar medidas de protección especiales.

Evaluación del aprendizaje del estudiante

Les activitats d'avaluació recuperables s'han d'aprovar per poder fer la mitjana ponderada final.

Guía docente

1. L'actitud positiva en el desenvolupament de les dinàmiques de l'aula tindrà reconeixement sobre l'avaluació de l'assignatura, ha que el treball a classe, seminaris i tutories, seran considerats com a preparació com a professionals de la pedagogia.
2. L'alumnat ha de ser conscient que la bones pràctiques acadèmiques, la capacitat comunicativa i relacional, la capacitat pedagògica i altres competències, són elements avaluable.
3. Qualsevol activitat acadèmica serà avaluada des de la perspectiva de la correcta capacitat comunicativa, escrita, oral i no verbal.

Fraude en elementos de evaluación

De acuerdo con el artículo 33 del Reglamento Académico, "con independencia del procedimiento disciplinario que se pueda seguir contra el estudiante infractor, la realización demostrablemente fraudulenta de alguno de los elementos de evaluación incluidos en guías docentes de las asignaturas comportará, a criterio del profesor, una minusvaloración en su calificación que puede suponer la calificación de «suspense 0» en la evaluación anual de la asignatura".

Exposició de continguts

Modalidad	Clases teóricas
Técnica	Otros procedimientos (no recuperable)
Descripción	Exposició dels continguts curriculars, amb participació de l'alumnat. Com a estratègia didàctica s'utilitzaran l'exposició així com la classe inversa.
Criterios de evaluación	Es valorarà la participació a la classe inversa, des de la perspectiva del coneixement i de la capacitat pedagògica. Aquesta activitat s'avaluarà conjuntament amb la dels seminaris i tallers.

Porcentaje de la calificación final: 20%

Seminaris i exposicions orals

Modalidad	Seminarios y talleres
Técnica	Otros procedimientos (no recuperable)
Descripción	Dinàmica interactiva, per a l'elaboració d'un treball de recerca en grup sobre qüestions o temes del programa per realitzar posteriorment exposicions orals per part de l'alumnat (organitzats en grups de treball, màxim de 4 persones)
Criterios de evaluación	En aquesta activitat es valorarà fonamentalment: el grau de preparació de tots els continguts que seran objecte d'exposició i / o debat. Seran objecte d'avaluació en la prova final global. Aquesta activitat s'avaluarà conjuntament amb la de les classes teòriques.

Porcentaje de la calificación final: 0%

Classes pràctiques

Modalidad	Clases prácticas
Técnica	Otros procedimientos (no recuperable)
Descripción	Pràctiques d'aula: per analitzar i debatre documents, treballs, articles, mitjançant el seguiment i la resolució de problemes que facilitin assolir el coneixement de diferents contextos educatius i socioculturals. S'utilitzaran estratègies didàctiques que permetin, d'una banda, l'anàlisi, la comprensió, la reflexió crítica i la discussió dels documents, materials de treball i experiències de l'alumnat; i de l'altra, fomentar el treball

Guía docente

en petits grups, promovent la investigació i l'elaboració d'assaigs, així com documents-síntesi sobre els continguts fonamentals de l'assignatura, per tal de facilitar el seu estudi.

Criterios de evaluación En aquesta activitat es valorarà fonamentalment: el grau de preparació de tots els continguts que seran objecte d'exposició i / o debat. Seran objecte d'avaluació en la prova final global.

Porcentaje de la calificación final: 0%

Tutoria individual o en petit grup

Modalidad Tutorías ECTS
Técnica Otros procedimientos (**no recuperable**)
Descripción Període d'instrucció realitzat amb l'alumnat per revisar i / o discutir materials i temes vinculats amb el desenvolupament de l'assignatura.

Criterios de evaluación

Porcentaje de la calificación final: 0%

Prova d'avaluació global

Modalidad Evaluación
Técnica Pruebas de respuesta breve (**recuperable**)
Descripción Avaluació escrita dels continguts teòrics de l'assignatura.
Criterios de evaluación Per poder-se presentar a la prova d'avaluació global és imprescindible que l'alumnat hagi lliurat els treballs pràctics individuals i en grup, i el de recerca en grup. Es realitzarà un examen en les dates que es determinin oficialment. L'examen constaran de qüestions referides al programa de l'assignatura (continguts teòrics) a través de preguntes objectives, curtes i / o de desenvolupament.
La nota final d'aquesta activitat presencial s'ha de ponderar amb un 40%

Porcentaje de la calificación final: 40%

Lectura de documents de treball

Modalidad Estudio y trabajo autónomo individual
Técnica Pruebas de respuesta breve (**recuperable**)
Descripción Abans i / o després de les classes i de les exposicions, l'alumnat haurà d'aprofundir en la matèria. Per facilitar aquesta tasca, s'indicarà la lectura d'articles, capítols de llibre i altres documents que permetin contemplar i ampliar els coneixements teòrics-pràctics dels tres blocs.
Criterios de evaluación L'alumnat, ha de presentar tota la feina individual realitzat (articles treballs pràctics, seminari ...) a través de l'aula virtual. Es realitzaran al llarg del curs alguns controls d'aquestes lectures mitjançant debats, preguntes curtes i / o proves objectives. La nota final d'aquesta activitat presencial s'ha de ponderar amb un 20% de la qualificació final.

Porcentaje de la calificación final: 20%

Guía docente

Estudi de l'assignatura

Modalidad	Estudio y trabajo autónomo individual
Técnica	Sistemas de autoevaluación (no recuperable)
Descripción	Organització, sistematització, adquisició i aprenentatge comprensiu i significatiu dels continguts curriculars de l'assignatura (teòrics i pràctics).
Criterios de evaluación	
Porcentaje de la calificación final: 0%	

Preparació d'un article

Modalidad	Estudio y trabajo autónomo en grupo
Técnica	Trabajos y proyectos (no recuperable)
Descripción	Recerca, recollida i investigació d'informació; preparació de lectures per a exposicions, debats, visionat de pel·lícules, documentals i altres materials, que ens permetin desenvolupar el treball de recerca dels grups. Tot aquest treball es concretarà en un article que haurà d'elaborar-se seguint les orientacions de recacció, estructura i referències de l'APA 6 edició.
Criterios de evaluación	L'alumnat realitzarà durant el curs un treball d'investigació en grup, sobre temes proposats, d'entre els quals hauran de triar un. El treball es concretarà en un article, realitzat segons les normes APA 6 edició. La nota final d'aquesta activitat presencial s'ha de ponderar amb un 20% de la qualificació final.
Porcentaje de la calificación final: 20%	

Recursos, bibliografía y documentación complementaria

Bibliografía básica

Colom, A.J.; Núñez, L. (2010). *Teoría de la Educación*. Madrid: Editorial Síntesis.
Colom, A.J., Ballester, L. (2017). *Epistemologías de la complejidad y educación*. Barcelona: Octaedro.
Grupo SI(e)TE Educación (2016). *Repensar las ideas dominantes en educación*. Santiago de Compostela: Andavira editora.

Bibliografía complementaria

Ballester, L., Caride, J.A., Melendro, M., Montserrat, C. (Dir.). (2016). *Jóvenes que construyen futuros: de la exclusión a la inclusión social*. Santiago de Compostela: Universidad de Santiago de Compostela.
Ballester, L., Colom, A.J. (2012). *Epistemología de las Ciencias Sociales y de la Educación*. Valencia: Tirant Humanidades.
Ballester, L., Colom, A.J. (2006). Lógica difusa: una nueva epistemología para las Ciencias de la Educación. *Revista de educación*, 340, 995-1008.
Bárcena, F., Gil, F., Jover, G. (2011). *La escuela de la ciudadanía: educación, ética y política*. Bilbao: Editorial Desclée de Brouwer.
Bruner, J. (2015). *La educación, puerta de la cultura*. Madrid: Antonio Machado Libros.
Colom, A.J., Ballester, L. (2016). *El mundo en el bolsillo : pautas para educar en el buen uso del móvil*. Madrid: Sello editorial.
Enkvist, I. (2016). *El complejo oficio del profesor*. Madrid: Fine editores.
Esteve, J.M. (2004). *La tercera revolución educativa*. Barcelona: Octaedro.
Gil, F., Jover, G., Reyero, D. (2001). *La enseñanza de los derechos humanos: 30 preguntas, 29 respuestas y 76 actividades*. Barcelona: Paidós.

Guía docente

- Grupo SI(e)TE Educación (2018). *La Pedagogía hoy*. Santiago de Compostela: Andavira editora.
- Jover, G. (2016). Un nuevo tiempo para la educación. *Temps d'Educació*, (50), 31-40.
- Lorenzo, M.delM., Godás, A., Santos Rego, M.A. (2017). Principales determinante de la implicación y participación de las familias inmigrantes en la escuela. *Cultura y Educación: Culture and Education*, 29(2), 213-253.
- March, M. X., Orte, C. (Dir.) (2014). *La pedagogía social y la escuela. Los retos socioeducativos de la institución escolar en el siglo XXI*. Barcelona: Octaedro.
- Mora, F. (2017). *Neuroeducación*. Madrid: Alianza Editorial.
- Naval, C. (2008). *Teoría de la Educación. Un análisis epistemológico*. Pamplona: Eunsa.
- Núñez, L., Romero, C. (Coords.) (2017). *Teoría de la Educación. Capacitar para la práctica*. Madrid: Pirámide.
- Piaget, J. (1999). *De la pedagogía*. Madrid: Paidós.
- Pring, R. (2016). *Una filosofía de la educación políticamente incorrecta*. Madrid: Narcea.
- Saez Carreras, J. (comp.) (2017). *El legado educativo de los filósofos contemporáneos*. València: Nau llibres.
- Santos Rego, M.A. (2013). *Cosmopolitismo y educación. Aprender y trabajar en un mundo sin fronteras*. Valencia: Brief.
- Santos Rego, M.A. (ed.) (2015). *El poder de la familia en la educación*. Madrid: Editorial Síntesis.
- Santos Rego, M. A., Sotelino Losada, A., Lorenzo Moledo, M. (2015). *Aprendizaje-Servicio y misión cívica de la universidad. Una propuesta de desarrollo*. Barcelona: Octaedro.
- SI(e)TE Educación (2014). *Educación y crisis económica actual*. Barcelona: Horsori Editorial.
- Sarramona, J., López, J. S. (2008). *Teoría de la educación: reflexión y normativa pedagógica*. Grupo Planeta (GBS).
- Touriñán, J. M., Sáez, R. (2015). *La mirada pedagógica. Teoría de la educación, metodología y focalizaciones*. Santiago de Compostela: Andavira.
- Trilla, J. (2007). *El legado pedagógico del Siglo XX para la escuela del Siglo XXI*. Barcelona: Graó.

Otros recursos

- Totes les revistes d'educació indexades a Scopus i a JCR.
- Col·lecció completa de l'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears*.
- Col·lecció de totes les tesi doctorals sobre Teoria de l'Educació 2006-2018.

